

ПРАВА І СВОБОДИ ЛЮДИНИ

Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

• Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	<i>Перший (бакалаврський)</i>
Галузь знань	<i>Для всіх (крім 081 Право)</i>
Спеціальність	<i>Для всіх (крім 081 Право)</i>
Освітня програма	<i>Усі освітньо-професійні програми (крім 081 Право)</i>
Статус дисципліни	<i>Нормативна (цикл загальної підготовки)</i>
Форма навчання	<i>заочна</i>
Рік підготовки, семестр	<i>3 курс, осінній або весняний семестр</i>
Обсяг дисципліни	<i>60 / 2 кредити ЄКТС Заочна форма навчання: лекції – 6 год., практичні заняття – 4 год., самостійна робота – 50 год.</i>
Семестровий контроль/ контрольні заходи	<i>Залік/МКР(ДКР)</i>
Розклад занять	<i>http://rozklad.kpi.ua/</i>
Мова викладання	<i>Українська</i>
Інформація про викладачів курсу	<i>Лектор – кандидат юридичних наук, старший викладач – Новошицька Валерія Ігорівна, Практичні заняття – викладач Боднарчук Інна Олексіївна., викладач Куляша Марія Вікторівна</i>

• Програма навчальної дисципліни

1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна «Права і свободи людини» є нормативною, розроблена на здобуття знань про одну з найважливіших цінностей цивілізації – права людини та формування високої культури правового мислення, здатності об'єктивно сприймати правові явища та політичні процеси у контексті сталого розвитку, що відбуваються в нашому суспільстві і застосовувати отримані знання в повсякденному житті та практичній діяльності.

Дисципліна покликана ознайомити студентів із сучасним інститутом прав людини, міжнародною та українською нормативною базою в цій галузі, принципами громадянського суспільства та сталим розвитком, як найперспективнішою ідеологією XXI століття.

Згідно з вимогами програми навчальної дисципліни студенти мають продемонструвати

Знання:

- сутність та співвідношення понять «права», «свободи» та «обов'язки» у контексті правового статусу людини та громадянина;
- обмеження прав і свобод людини, різниця між правомірним та неправомірним обмеженням;
- інституції, функції та інструменти громадянського суспільства;
- парадигма сталого розвитку, його базові концепції та цілі;
- роль інституту прав людини в контексті досягнення цілей сталого розвитку.

Уміння:

- об'єктивно аналізувати інформацію про інститут прав людини, займати самостійну позицію у дискурсах теоретичного та практичного характеру, що стосуються сфери прав людини;
- запобігати незаконному обмеженню власних прав та свобод у повсякденному житті;
- реалізовувати стратегії роботи з інститутами громадянського суспільства для

навчання, наукових досліджень та у професійній діяльності;

- сформулювати розуміння основних проблем та перешкод, які супроводжують процес сталого розвитку в Україні та світі, вказати на шляхи розв'язання таких проблем.

Студенти мають продемонструвати такі компетентності:

здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

здатність критично оцінювати результати своєї діяльності в професійній сфері, навчання і приймати обґрунтовані рішення з урахуванням наукових, соціальних, етичних, правових, економічних аспектів.

здатність працювати в колективах виконавців, у тому числі в міждисциплінарних проектах
а також результати навчання:

знати цілі сталого розвитку та можливості своєї професійної сфери для їх досягнення, в тому числі в Україні.

2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)

Навчальна дисципліна «Права і свободи людини» знаходиться в певному зв'язку з іншими дисциплінами циклу соціально-гуманітарної підготовки студентів. Для вивчення даного курсу, студенту достатньо володіти знаннями, засвоєними після вивчення шкільного курсу «Правознавства» та мати базові навички використання текстового редактора на комп'ютері.

Необхідно також мати загальне розуміння регулювання правовідносин в суспільстві та реалізації своїх прав та свобод у повсякденному житті.

3. Зміст навчальної дисципліни «Права і свободи людини»:

Структура дисципліни

(заочна форма навчання)

Назви розділів і тем	Кількість годин			
	Всього	у тому числі		
		Лекції	Практичні (семінарські)	СРС
1	2	3	4	6
Розділ 1. Сутність держави і права, їх значення для формування громадянського суспільства				
Тема 1. Передумови виникнення, ознаки та функції держави. Громадянське суспільство та правова держава.	6.25	1	0.25	5
Тема 2. Право як інструмент для регулювання суспільних відносин. Правовий статус особи, співвідношення понять «права», «свободи» та «обов'язки».	6.25	1	0.25	5
Разом за розділом 1	12.5	2	0.5	10
Розділ 2. Права, свободи та обов'язки людини і громадянина				
Тема 1. Основи публічного (конституційного, кримінального, адміністративного) права	8.75	1.5	0.25	7
Тема 2. Основи приватного (цивільного, господарського, трудового) права	9	1.5	0.5	7
Разом за розділом 2	17.75	3	0.75	14
Розділ 3. Реалізація прав людини як запорука сталого розвитку				
Тема 1. Сталий розвиток суспільства як глобальний виклик XXI століття	7.25	1	0.25	6

Тема 2. Реалізація прав людини як невід'ємний фактор суспільного прогресу	7.25	1	0.25	6
Тема 3. Інститут прав людини в контексті переходу на засади сталого розвитку	7.25	1	0.25	6
Разом за розділом 3	21.75	3	0.75	18
Підсумкова контрольна робота	2		0	2
Залік	8		2	6
Всього годин	60	8	2	50

Лекція 1. «Передумови виникнення, ознаки та функції держави. Громадянське суспільство та правова держава», «Право як інструмент для регулювання суспільних відносин»

Передумови виникнення держави – економічні, соціальні та політичні. Основні теорії походження держави, її історичні типи. Сутність, функції і форми – правління, державного устрою, політичного режиму - держави.

Поняття громадянського суспільства, його особливості та інститути. Особливості формування громадянського суспільства в Україні. Теорія правової та соціальної держави.

Передумови виникнення права. Поняття та ознаки права (регулятивний характер, нормативність, загальнообов'язковість, формальна визначеність, системність). Функції права.

Співвідношення понять «право» та «закон». Поняття «нормативно-правовий акт». Види нормативно-правових актів. Правова норма.

Форми реалізації права та основні способи його захисту.

Лекція 2. «Правовий статус особи, співвідношення понять «права», «свободи» та «обов'язки», . «Реалізація прав людини як невід'ємний фактор суспільного прогресу». «Основи публічного (конституційного, кримінального, адміністративного) права».

Правовий статус особи як система гарантованих державою прав, свобод, обов'язків та відповідальності. Терміни «людина» та «громадянин» у контексті визначення правового статусу суб'єкта. Основні ідеї, «підвалини» правового статусу особи.

Поняття «правосуб'єктність», «правоздатність» та «дієздатність». Правовідносини як різновид суспільних відносин.

Сутність прав, свобод та обов'язків як невід'ємних складових правового статусу, співвідношення між поняттями.

Поняття людського розвитку, методи його вимірювання. Поняття «суспільний прогрес» та його сутність. Рівень життя і людський розвиток. Залежність рівня життя суспільства від можливості людини реалізувати свої права та свободи.

Національні та міжнародні механізми забезпечення прав людини.

Правосвідомість у соціально-політичному розвитку людини: поняття, структура, види.

Лекція 3. «Основи публічного (конституційного, кримінального, адміністративного) права, «Основи приватного (цивільного, господарського, трудового) права».

Характеристика конституційного, адміністративного та кримінального права як галузей права України.

Конституція України як основний закон держави. Види прав людини і громадянина. Невідчужуваність та непорушність прав. Громадянство. Форми народовладдя в Україні.

Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП). Адміністративне правопорушення, його складові. Адміністративні стягнення: поняття, види. Адміністративна відповідальність.

Кримінальний кодекс України (ККУ). Злочин: поняття, ознаки, види. Склад злочину; вина, форми вини.

Загальна характеристика цивільного права України. Цивільно-правові відносини. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування і соціальне буття фізичної особи.

Поняття та види договірних зобов'язань. Цивільно-правова відповідальність.

Право на підприємницьку діяльність. Поняття та сутність господарських правовідносин.

Підприємницька діяльність, суб'єкти підприємницької діяльності.

Право на працю. Загальний порядок укладання трудового договору. Трудовий договір, трудова угода, трудовий контракт: порівняльна характеристика. Підстави припинення трудового договору. Робочий час і час відпочинку за чинним законодавством про працю України. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність.

Лекція 4. «Сталий розвиток суспільства як глобальний виклик XXI століття», «Інститут прав людини в контексті переходу на засади сталого розвитку».

Актуальність проблеми сталого розвитку. Причини виникнення ідей сталого розвитку («криза цивілізацій», «холодна війна»). Термін «глобалізація» та «глобальні проблеми». Поняття та сутність сталого розвитку. Взаємозв'язок окремої людини та людства в цілому з природою.

Основні засади сталого розвитку у юридичному полі.

Сучасні проблеми та характерні особливості розвитку прав людини у контексті глобалізації. Юридичне забезпечення цілей розвитку тисячоліття (подолання бідності, забезпечення якісної освіти впродовж життя, забезпечення ґендерної рівності, зменшення дитячої смертності, поліпшення здоров'я матерів, обмеження поширення ВІЛ/СНІДу та туберкульозу і започаткування тенденцій до скорочення їхніх масштабів, сталий розвиток довкілля) та Україна. Національні особливості переходу України на шлях сталого розвитку.

Правова культура населення: поняття, види, способи підвищення рівня.

4. Навчальні матеріали та ресурси

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

Базова література

1. Баглей О.В. Стратегія сталого розвитку : навчальний посібник. Міністерство освіти і науки України, Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. - Чернівці : Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича, 2020;

2. Ломжець Ю.В. Права людини та їх захист у сучасних реаліях : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Ю.В. Ломжець, Ю.А. Бойко, К.О. Дубова, М.О. Філіппських [та 5 інших] ; за редакцією Ю.В. Ломжець ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова. Миколаїв : Видавництво Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова, 2020. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://jurkniga.ua/contents/prava-lyudini-ta-ikh-zakhist-u-suchasnikh-realiyakh-navchalniy-posibnik.pdf>;

3. Медвідь Андрій. Гарантування прав людини на життя, свободу та справедливий суд Європейською конвенцією 1950 року і Конституцією України: порівняльно-правові аспекти : монографія. Львів : Растр-7, 2020;

4. Петрушка І.М. Стратегія сталого розвитку : навчальний посібник / І.М. Петрушка, Н.Ю. Хомко, В.І. Мокрий, М.В. Руда ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська політехніка». Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2018;

5. Правознавство: навчальний посібник, за заг. ред. С.В. Петкова. Дніпро: Університет імені Альфреда Нобеля, 2020. 360 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://duan.edu.ua/images/staff/departments/law/Files/pravoznavstvo.pdf>;

6. Теорія держави та права: навч. посіб. Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. К. : НАВС, Освіта України, 2017. 320 с.

Допоміжна література

7. Бервено С.М. Цивільне право України. Загальна частина: підручник. - К.: ЮрінкомІнтер, 2018;

8. Іншин М.І. Трудове право України: підручник. К.: Юрінком Інтер: Буква Закону, 2019;

9. Коломієць Л.В. Стратегія сталого розвитку: Навч. посібник / Л.В. Коломієць. – Кропивницький: 2019. – 126 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://dSPACE.kntu.kr.ua/jspui/bitstream/123456789/9215/1/%D0%A1%D0%A1%D0%A0%20%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA.pdf>;

10. Копиленко О.Л. Загальна теорія держави і права (основні поняття, категорії, правові конструкції та наукові концепції): навчальний посібник. - К.: Юрінком Інтер, 2016;

11. Медвідь Андрій. Права людини на життя, свободу та справедливий суд за Європейською конвенцією 1950 року і Конституцією України: проблеми регламентації та тлумачення. Дисертація доктора юридичних наук. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.uzhnu.edu.ua/en/infocentre/get/29067/>;
12. Мельник Р.С. Загальне адміністративне право в питаннях і відповідях: навчальний посібник. - К.: Юрінком Інтер, 2019;
13. Міжнародний захист прав людини : навчальний посібник / кол. авторів ; за ред. О. Б. Онишко. Львів. Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 540 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/5215/1/Онишко%20О.Б.%20--%20Міжнародний%20захист.pdf>;
14. Совгіря О. В., Шукліна Н. Г. Конституційне право України. Повний курс: навч. посіб. Київ: Юрінком Інтер, 2018. 556 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://www.nsj.gov.ua/files/1562065972Конституційне%20право%20України.%20Повний%20курс.pdf>;
15. Стратегії сталого розвитку : навч. посіб. / В. В. Добровольський, Є. М. Безсонов, Г. В. Непейна, Д. О. Крисінська, Н. А. Сербулова. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2021. – 160 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dspace.chmnu.edu.ua/jspui/bitstream/123456789/509/1/Стратегії%20сталого%20розвитку_%20В.%20В.%20Добровольський.pdf;
16. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти [Електронний ресурс]: Підручник / І.Л. Якименко, Л.П. Петрашко, Т.М. Димань, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов, М.А. Галабурда, О.В. Ничик, О.В. Мартинюк. – К.: НУХТ, 2022. – 337 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7990/1/strategiia_staloho.pdf;
17. Стратегія сталого розвитку: Підручник. В.М.Боголюбов, М.О. Клименко, Мельник Л.Г., О.О. Ракоїд. За редакцією професора В.М.Боголюбова і. – К.: ВЦ НУБІПУ, 2018. – 446 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/http://dglib.nubip.edu.ua:8080/bitstream/123456789/5822/1/Bogolubov_Strategij%20stalogo%20rozvutku.pdf;
18. Теорія держави і права : підручник. О. М. Бандурка, О. М. Головка, О. С. Передерій та ін.; за заг. ред. д-ра юрид. наук, проф., акад. НАПрН України О. М. Бандурки ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2018. – 416 с. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/ec53e9fd-7fdf-49ed-a6f8-a95c8ba5d5aa/content>;
19. Теорія держави і права в схемах та таблицях: навчальний посібник / Кол. авт.; за заг. ред. Л. Р. Наливайко. — К.: «Хай-Тек Прес», 2020. — 296 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://er.dduvs.in.ua/bitstream/123456789/5097/3/%D0%A2%D0%94%D0%9F_%D1%81%D1%85%D0%B5%D0%BC%D0%B8%202020.pdf;
20. Теорія держави та права : навч. посіб. Є. В. Білозьоров, В. П. Власенко, О. Б. Горова, А. М. Завальний, Н. В. Заяць та ін.; за заг. ред. С. Д. Гусарева, О. Д. Тихомирова. – К. : НАВС, Освіта України, 2017. – 320 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.naiou.kiev.ua/files/kafedru/tdp/navch_pos_tdp.pdf;
21. Тихонюк О.В., Правознавство: Навчально-методичний комплекс (навчальний посібник) до вивчення навчальної дисципліни для здобувачів ступеня бакалавра усіх напрямів підготовки денної та заочної форми навчання. - Навчальне електронне видання із наданням грифа Методичною радою КПІ ім. Ігоря Сікорського, Протокол № 3 від 22.11.2018 (за поданням Вченої ради факультету соціології і права, Протокол № 2 від 24.09.2018). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2018. URL: <http://ela.kpi.ua/handle/123456789/26299>;
22. Хартія прав людини : збірник законодавчих актів. - Київ : «Правова єдність» редакція юридичних видань: Алерта, 2021;
23. Шуміло І.А. Міжнародна система захисту прав людини : навчальний посібник. Київ. 168 с. URL: chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://nlu.edu.ua/wp-content/uploads/2021/05/msc_1_cory-1.pdf;
24. Яновицька Г.Б. Цивільно-правові засоби захисту прав споживачів в Україні: теорія та практика: Монографія. - Львів: Растр-7, 2018.

Основні нормативно-правові акти:

25. Конституція України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>;

26. Кримінальний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text>;
27. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>;
28. Господарський кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>;
29. Кодекс України про адміністративні правопорушення. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text>;
30. Кодекс законів про працю України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>;
31. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_042;
32. Конвенція Ради Європи про захист прав людини і основоположних свобод від 04.11.1950 р. URL: http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_004;
33. Міжнародна конвенція про ліквідацію всіх форм расової дискримінації від 21.12.1965 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_105#Text;
34. Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок від 18.12.1979 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_207#Text;
35. Конвенція Організації Об'єднаних Націй проти катувань та інших жорстоких, нелюдських або таких, що принижують гідність, видів поводження і покарання від 10.12.1984 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_085#Text;
36. Міжнародна конвенція про захист прав всіх трудящихих-мігрантів і членів їх сімей від 18.12.1990 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/997_j82#Text;
37. Міжнародна конвенція про захист усіх осіб від насильницьких зникнень від 20.12.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_l54#Text;
38. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16.12.1966 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_043;
39. Загальна декларація прав людини від 10.12.1948 р. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_015;
40. Конвенція про статус біженців від 28.07.1951 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_011#Text;
41. Конвенція про права дитини від 20.11.1989 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_021#Text;
42. Конституція України від 28.06.1996 р. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>;
43. Конвенція про права осіб з інвалідністю від 13.12.2006 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_g71#Text

*Зазначену літературу можна знайти в Науково-технічній бібліотеці ім. Г.І. Денисенка та мережі Інтернет.

Для пошуку НПА та судової практики необхідно використовувати офіційні інтернет-портали:

1. rada.gov.ua - Офіційний портал Верховної Ради України
2. court.gov.ua – Судова влада України

● Навчальний контент

5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

На лекціях надається матеріал у формі вільного викладу викладача з наданням студенту можливості конспектування та занотовування почутого, а також надання матеріалів студенту для самостійного опрацювання.

Практичні заняття проводяться у формі опитування, доповідей та колективних дискусій. На практичних заняттях можливі самостійні роботи для повторення попереднього матеріалу.

При викладанні навчальної дисципліни використовуються наступні групи методів навчання:

1) методи за джерелами знань – словесні (бесіда, лекція, інструктаж, робота з книгою), наочні (демонстрація, ілюстрація), практичні (практична робота, вправи);

2) методи навчання за характером логіки пізнання (індуктивний, дедуктивний);

3) методи навчання за рівнем самостійної розумово-пізнавальної діяльності (проблемний виклад, частково-пошуковий метод, дослідницький метод, метод проблемного викладання).

Лекція — це метод, за допомогою якого викладач у словесній формі розкриває сутність наукових понять, явищ, процесів, логічно пов'язаних, об'єднаних загальною темою.

Практична робота спрямована на використання набутих знань у розв'язанні практичних завдань. Значне місце відводиться вирішенню задач, це метод навчання, сутність якого полягає у цілеспрямованому вирішенні практичних ситуацій з метою формування умінь та навичок.

У процесі використання словесних та практичних методів викладач і студенти не можуть обійтися без індукції, дедукції аналізу й синтезу.

Проблемний виклад передбачає створення викладачем проблемної ситуації, допомогу студентам у виділенні та "прийнятті" проблемного завдання, використанні словесних методів (лекції, пояснення) для активізації мисленнєвої діяльності студентів, спрямованої на задоволення пізнавального інтересу шляхом отримання нової інформації.

Мета практичних занять – надати допомогу при поглибленому вивченні теоретичних положень курсу, виробити у студентів вміння правильно орієнтуватися та застосовувати законодавство при реалізації прав, свобод та обов'язків людини і громадянина.

Для підготовки до практичних занять необхідно використовувати лекційні нотатки, рекомендовану літературу та чинне законодавство України з відповідної теми.

з/п	Назва теми заняття та перелік основних питань
	<p>1. Передумови виникнення, ознаки та функції держави. Громадянське суспільство та права держави.</p> <p>Очікується, що студенти закріплять знання про поняття та ознаки держави; теорії походження держави; форми держави та функції держави</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: монархія - республіка; абсолютна монархія - обмежена монархія; парламентська республіка - президентська республіка; імперія - федерація - конфедерація - унітарна держава; авторитарний режим - тоталітарний режим - демократичний режим.</p> <p>Окрім того, очікується, що студенти з'ясують сутність громадянського суспільства та особливості його формування в Україні, обговорять принципи та інститути громадянського суспільства та роль кожної людини зокрема у процесі його формування.</p>
	<p>2.1 Право як інструмент для регулювання суспільних відносин.</p> <p>Очікується, що студенти закріплять знання щодо передумов виникнення права, місця правових норм у системі соціальних норм, поняття та структури правових норм (гіпотеза, диспозиція, санкція), джерел права та функцій права як основних напрямків його дії. Окрім того, важливо з'ясувати, що таке форма реалізації права і яких видів вона буває (дотримання, виконання, використання).</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: закон - підзаконний акт; правовий звичай - правовий договір - правовий прецедент; гіпотеза - диспозиція - санкція; галузь права - інститут права.</p>
	<p>2.2 Правовий статус особи, співвідношення понять «права», «свободи» та «обов'язки».</p> <p>Очікується, що студенти закріплять поняття та основні складові правового статусу особи та правовідносин, характерні особливості, що дозволяють відрізнити правовідносини від інших видів суспільних відносин, правосуб'єктність фізичних осіб (правоздатність, дієздатність, деліктоздатність).</p> <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як право – обов'язок; людина – громадянин; правосуб'єктність— дієздатність — правоздатність — деліктоздатність..</p>
	<p>3. Основи публічного (конституційного, кримінального, адміністративного) права</p> <p>Очікується, що на занятті під керівництвом викладача студентами будуть обговорюватись наступні питання:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● значення Конституції України серед інших нормативно-правових актів; ● види конституційних прав та обов'язків людини і громадянина; ● відмежування адміністративного права від інших галузей права; ● складові адміністративного правопорушення та види адміністративних стягнень;

	<ul style="list-style-type: none"> ● поняття адміністративної процедури та адміністративної послуги; ● поглиблять розуміння основоположних понять кримінального права таких як «склад злочину», «форма вини», «види покарань за злочин». <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: писана конституція - неписана конституція; гнучка конституція - жорстка конституція; адміністративна відповідальність - адміністративне стягнення; адміністративний проступок – злочин.</p>
	<p>4. Основи приватного (цивільного, господарського, трудового) права</p> <p>Очікується, що на занятті студенти закріплять знання про:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● основні права, що передбачені Цивільним кодексом України; ● зміст договору і види цивільно-правових договорів; ● поняття «підприємницька діяльність» та «суб'єкт господарювання»; ● види суб'єктів господарювання; ● процедура укладання трудового договору; ● підстави припинення трудових відносин; ● сутність матеріальної та дисциплінарної видів відповідальності. <p>Студент повинен уміти пояснити, яка саме відмінність між такими поняттями, як: цивільна дієздатність - цивільна правоздатність; фізична особа - юридична особа; речі – майно; товариство з обмеженою відповідальністю – товариство з додатковою відповідальністю; робітник - працівник; документи, які подаються при працевлаштуванні - документи, які пред'являються при працевлаштуванні.</p>
	<p>5. Сталий розвиток суспільства як глобальний виклик XXI століття</p> <p>Очікується, що студенти закріплять знання про актуальність проблем сталого розвитку і причини виникнення, власне, його ідей (у правовому, політичному, соціальному, науковому аспектах; закріплять знання щодо глобалізації (як об'єктивного процесу тісної взаємозалежності різних країн і народів світу, перш за все, у економічній сфері, але також у сферах інформації, культури, технологій, управління) та глобальних проблем (як сукупності соціоприродних проблем, від вирішення яких залежить соціальний прогрес людства та збереження цивілізації).</p> <p>Окрім того, важливо розкрити сутність поняття «сталий розвиток» як концепції стосовно необхідності встановлення балансу між задоволенням сучасних потреб людства і захистом інтересів майбутніх поколінь, включаючи їх потребу в безпечному і здоровому довкіллі.</p>
	<p>6. Реалізація прав людини як невід'ємний фактор суспільного прогресу</p> <p>Очікується, що на занятті студенти закріплюють знання щодо понять «людського розвитку» та «суспільного прогресу», з'ясують співвідношення між цими термінами; встановлюватимуть закономірності між рівнем життя людей і можливостями реалізації ними їх прав і свобод на практичних кейсах; обговорюватимуть дієвість того чи іншого механізму забезпечення прав людини у конкретних ситуаціях.</p> <p>Окрім того, у форматі дискусії, буде розкрито сутність поняття «правосвідомість» (як уявлення та відношення людей до діючого права, знання міри в поведінці людей з погляду на права та обов'язки) і її роль у соціально-політичному розвитку населення.</p>
	<p>● 7. Інститут прав людини в контексті переходу на засади сталого розвитку</p> <p>Очікується, що студенти будуть обговорювати сучасні проблеми та характерні особливості розвитку прав людини у контексті глобалізації та оптимальне юридичне забезпечення цілей розвитку тисячоліття (подолання бідності, забезпечення якісної освіти впродовж життя, забезпечення ґендерної рівності, зменшення дитячої смертності, поліпшення здоров'я матерів, обмеження поширення ВІЛ/СНІДу та</p>

туберкульозу і започаткування тенденцій до скорочення їхніх масштабів, сталий розвиток довкілля), а також охарактеризують національні особливості переходу України на шлях сталого розвитку, зокрема – перехідний тип економіки, високоосвічене населення, сприятливе географічне розташування територій, тощо.

5. Самостійна робота студента

Види самостійної роботи:

Підготовка до аудиторних занять.

Питання, що зазначені у розділі «Методика опанування навчальної дисципліни» (Лекційні заняття) – до кожної теми лекційного заняття відповідно – потребують самостійного опрацювання студентом.

Теми і завдання для практичних занять, завдання для самостійної роботи, передбачені робочою програмою дисципліни, надсилаються викладачем на електронну пошту групи та є доступними в Гугл-класі та особистому кабінеті студента в системі <http://ecampus.kpi.ua/>.

Підготовка семінарського заняття.

Для підготовки до семінарського заняття студенту необхідно опрацювати заплановану базову та допоміжну літературу, рекомендовані джерела та підготувати матеріал для його обговорення на занятті. На це студенту виділяється приблизно до 12 години на обрану тему з дисципліни.

Виконання індивідуального семестрового завдання (Реферат):

Відповідно до навчальних планів факультетів (інститутів) студенти заочної форми навчання виконують **індивідуальне семестрове завдання** – Реферат.

Виконані роботи студенти денної та заочної форми навчання надсилають для перевірки на електронну пошту викладача (або інший засіб зв'язку повідомлений викладачем студентам для надіслання виконаних робіт) не пізніше як за тиждень до початку заліково-екзаменаційної сесії (дедлайн).

Роботи, які здаються із порушенням термінів виконання (дедлайн), **не оцінюються**.

Увага! Зазначені роботи виконуються державною мовою. Реферат **не оцінюється**, якщо виконаний іншою особою, з порушенням вимог академічної доброчесності, містять посилання на нормативно-правові акти, дію яких скасовано відповідними постановами Кабінету Міністрів України та Верховною Радою України.

Реферат (від лат. «*доповідати*», «*повідомляти*») — індивідуальне завдання, яке сприяє поглибленню і розширенню теоретичних знань студентів з окремих тем дисципліни, розвиває навички самостійної роботи з навчальною та науковою літературою; представляє собою стислу і точну доповідь на визначену тему з ознайомленням відповідними науковими і нормативними джерелами або викладу суті монографії, статті первинного документа (або його частини) з основними фактичними даними і висновками. Приблизний перелік тем рефератів міститься у Додатку № 2 до Силабусу.

Реферат не є дослівним переказом тексту підручника (навчального посібника), а являє собою творчо перероблене наукове дослідження певної теми завдяки умінню:

- А)** працювати з науковою літературою та нормативно-правовими актами;
- Б)** самостійно аналізувати і узагальнювати матеріал;
- В)** формулювати власні висновки і пропозиції.

Студент обирає тему реферату з запропонованого переліку.

Текст роботи набирається на комп'ютері (Times New Roman, 14 розмір шрифту, міжрядковий інтервал 1,5, формат А4; текст вирівнюється по ширині, відступи тексту від країв: зверху – 20 мм; від лівого краю – 30 мм; від правого краю 10 мм; знизу – 20 мм): 12 - 15 сторінок (без списку літератури).

Реферат повинен бути зброшурованим і підшитим, на останній сторінці ставиться дата виконання роботи (число, місяць, рік), а також підпис виконавця.

На Титульній сторінці вказується: 1) найменування ВНЗ, факультету та кафедри, де виконується робота, 2) тема реферату, 3) ПІБ студента, номер академічної групи, 4) ПІБ викладача, який перевірятиме роботу, його посада, науковий ступінь, вчене звання, 5) рік виконання роботи.

Структура реферату:

- А)** Вступ (обов'язкова частина реферату; стисло обґрунтовується актуальність, наукова і практична значимість обраної теми);
- Б)** Основна частина (виклад змісту теми);
- В)** Висновки (формулюються: 1) результати дослідження; 2) оцінка проаналізованого матеріалу; 3) пропозиції або рекомендації щодо досліджуваної проблеми);
- Г)** Список використаної літератури: 1) лише ті джерела, які використовувались при написанні реферату або на які зроблено посилання в самій роботі (посилання на джерела необхідно робити по тексту у квадратних дужках із зазначенням номерів сторінок відповідно джерела. Наприклад: [3, с. 234] або [2, с. 35; 8, с. 215]); 2) список використаних джерел подається наприкінці роботи в порядку згадування джерел та має бути оформлений відповідно до існуючих стандартів бібліографічного опису (див.: [розроблений в 2015 році Національний стандарт України ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні положення та правила складання»](#)).

Самостійна робота передбачає: підготовку та виконання завдань з модульної контрольної роботи; підготовку доповіді (реферату) за обраною студентом теми на семінарське заняття; підготовку доповіді на семінарське заняття та до участі в обговоренні питань відповідної теми; опрацювання рекомендованих джерел та літератури; створення презентацій для візуального супроводу доповіді за обраною темою на семінарському занятті; підготовку до заліку тощо.

Відповідно до навчальних планів факультетів (інститутів) студенти **заочної** форми навчання виконують індивідуальне семестрове завдання – **Домашню Контрольну Роботу** (тестове завдання, Класрум, визначений викладачем термін виконання).

Залік.

Залік проводиться згідно графіку сесії після написання студентами модульної контрольної роботи (складається із трьох частин) та роботи на семінарському занятті та набрання рейтингових балів не менше 40 балів за рішенням викладача пише залікову роботу. В період дистанційного навчання залік може бути проведений згідно графіку занять за допомогою Google Classroom та платформи для проведення онлайн-зустрічей Google Meet та ZOOM.

● Політика та контроль

6. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Відвідування занять

Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що всі студенти будуть присутніми на лекціях і практичних заняттях.

Студентам рекомендується дотримуватись правил відвідування занять, поведінки на них та підготовки до них.

Правила відвідування занять:

1. Лекції.

Сьогодні стрімкий приріст нового наукового знання, формування новітніх наукових концепцій та неперервний розвиток техніки значно випереджає процес створення сучасних навчальних видань. Тому для студентів дуже важливо відвідувати лекції, на яких висвітлюватиметься модерний, систематизований навчальний матеріал, демонструватимуться наукові презентації в обсязі достатньому для опанування навчальної дисципліни студентом. Студенту буде складно належним чином підготуватися до семінарського заняття, виконати модульну контрольну роботу якщо він не буде відвідувати лекції.

2. Семінарські заняття.

Студентам рекомендується обов'язково відвідати семінар, бо остаточний рейтинговий бал значною мірою залежить саме від результатів роботи на цьому семінарському занятті. Активна участь студента на семінарському занятті є бажаною. Відсутність на семінарському занятті або невідвідуваність до нього призводить до зниження підсумкового рейтингу з навчальної дисципліни.

Правила виконання завдань:

Опрацьовуючи навчальний матеріал навчальної дисципліни «Права і свободи людини:

1) В період між лекціями та семінарським заняттям:

- опрацьовують рекомендований матеріал для самостійної роботи;
- надають перелік обраних ними тем проблематичних питань до модульної контрольної роботи (три питання) та тему на семінарське заняття;

- опрацьовують історичну, суспільно-політичну, наукову та навчально-методичну літературу;
- виконують модульну контрольну роботу із застосуванням платформи «Сікорський», яка складається з трьох частин;
- опрацьовують матеріал за обраною темою семінарського заняття та готують доповідь (реферат) за власним планом на основі вивчення джерел та літератури з обов'язковим посиланням на них, до доповіді готують власноруч підготовлені презентації, прикріплюють підготовлений матеріал до Google-класу;
- опрацьовують матеріал за темами що готують інші студенти на семінарське заняття.

2) на семінарському занятті:

- доповідають за обраною темою семінарського заняття у супроводженні власноруч підготовленою презентацією;
- обґрунтовують сформульовані власні позиції та свою позицію з теми семінару;
- беруть участь у дискусіях за темами, що розглядаються на семінарському занятті, роблять власний аналіз та узагальнення наукової інформації;
- за потреби отримують дозвіл до виконання залікової роботи.

Завдання та матеріали для проведення модульної контрольної роботи, завдання на семінарське заняття формуються викладачем на основі навчального матеріалу та подаються у Google Classroom або в іншій формі.

Правила поведінки на заняттях

На заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням.

На практичному занятті студент може використовувати підготовлені ним письмові нотатки (тези відповіді) з питань теми заняття (або передбачених завданням), але під час самої відповіді студентові бажано висловлюватися «своїми словами».

Якщо заняття відбувається в дистанційному режимі (з використанням платформ Zoom, Google Meet тощо), під час відповіді студенти **обов'язково** повинні вмикати відеозв'язок. У випадку не ввімкнення студентом відеозв'язку викладач має право вважати такого студента відсутнім на практичному занятті в зв'язку з неможливістю встановити особу студента.

Організаторами практичних занять в дистанційному режимі можуть бути і студенти, і викладач: на кожне заняття на пошту викладача, академічної групи або інший погоджений викладачем засіб зв'язку надсилається щоразу новий лінк, або заняття проводяться за постійним посиланням (лінком).

Організація проведення лекційних занять в дистанційному режимі покладається **виключно** на студентів (формується постійний лінк на лекційне заняття або лекція проводиться щоразу за новим посиланням).

Пропущені контрольні заходи оцінювання

Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних заняттях. Кожне пропущене практичне заняття (незалежно від причин пропуску) знижує підсумковий рейтинг студента з дисципліни. Немає конкретної кількості пропущених практичних занять, які потребуватимуть самостійного опрацювання студентом відповідних тем (виконання завдань) і додаткового спілкування з цього приводу з викладачем. Разом з тим, студент, який пропустив практичні заняття, може отримати низький рейтинг, який не дозволить допустити такого студента до заліку. В такому разі теми з пропущених практичних занять мають бути обов'язково вивчені, а практичні завдання виконані студентом.

Відпрацювання пропущених практичних занять відбувається у поза атестаційний період (**в період проведення університетського календарного контролю відпрацювання пропущених практичних занять не проводиться**) у визначений викладачем день і час на кафедрі (329-19) або дистанційно в режимі відео-конференцій (Zoom, Google Meet) або студент надсилає викладачу на пошту виконані завдання на перевірку – відповідно до повідомленого викладачем студентам. Пропущені лекційні заняття не відпрацьовуються.

Порушення термінів виконання завдань та заохочувальні бали

з/п	Заохочувальні бали	Штрафні бали
	Участь у конференції з публікацією тез (5 балів) або публікація наукової статті у фаховому виданні (10 балів)	Роботи, які здаються із порушенням термінів виконання (дедлайни) або виконані з

		недотриманням політики академічної доброчесності - не оцінюються (0 балів)
	Проходження онлайн-курсу (5 балів)	

Відповідно до Положення про систему оцінювання результатів навчання сума всіх заохочувальних балів не може перевищувати 10% рейтингової шкали оцінювання.

Академічна доброчесність

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Норми етичної поведінки

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

Позааудиторні заняття

Передбачається в межах вивчення навчальної дисципліни участь в конференціях, роботі проблемного гуртка.

7. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)

Поточний контроль: здійснюється під час роботи студентів в сесійний період і має на меті перевірити рівень підготовки студентів з навчальної дисципліни. Модульна контрольна робота проводиться тричі на семестр як контроль залишкових знань з трьох розділів навчальної дисципліни. Під час семінару студенти доповідають за обраними темами та беруть участь у дискусіях за темами, що розглядаються на семінарському занятті.

Календарний контроль: не передбачено.

Семестровий контроль: залік

Умови допуску до семестрового контролю: відсутність заборгованостей у студентів з дисципліни; мінімум одна позитивна атестація під час проведення календарного контролю.

Студенти, які набрали протягом семестру **0-49 балів**, до заліку не допускаються.

Студенти, які набрали протягом семестру **50-59 балів**, зобов'язані скласти залік.

Студенти, які набрали упродовж семестру рейтинг **60 балів і більше**, отримують оцінку «автоматом».

Оцінювання та контрольні заходи

Рейтинг студента з дисципліни складається з балів, що отримуються за:

- 1) роботи на семінарському занятті та включає в себе: доповідь презентацію до доповіді, виступ за темою та роботу на занятті (участь у дискусіях);
- 2) модульної контрольну роботу яка складається з тестових завдань із застосуванням тестів з кожного розділу дисципліни протягом 1 години .
- 3) виконання індивідуального семестрового завдання –реферату,
- 4) виконання студентом *домашньої контрольної роботи*.

Для того, щоб отримати найвищий рейтинг, студенту потрібно брати активну участь у семінарську занятті, виголошувати належно підготовлені й аргументовані усні доповіді з тем що винесені на семінарське заняття, активно доповнювати відповіді інших студентів, чітко й логічно висловлювати власну позицію з дискусійних питань, своєчасно виконувати МКР.

До зниження рейтингу студента призводить: невиконання МКР; неналежна підготовка до семінару; неточності, неповнота, помилки у відповідях чи ґрунтуваннях на не достовірних історичних джерел. Викладач перевіряє та оцінює подані студентом роботи до семінарського заняття (доповідь, презентацію), МКР а також роботу студента на семінарському занятті та вносить відповідні результати до модулю «Поточний контроль» Електронного кампусу.

Студент може оскаржити оцінку викладача, подавши відповідну скаргу викладачу не пізніше наступного дня після ознайомлення студента з виставленою викладачем оцінкою. Скарга розглядатиметься за процедурами, встановленими університетом.

Модульна контрольна робота може бути у формі тестового завдання (максимальний бал: 15, кількість балів залежить від кількості правильних відповідей на завдання); як варіант - студенти за допомогою чинного законодавства України або вирішують 3 задачі, або дають відповідь на 3 теоретичні питання (0 — 5 балів за кожне завдання, максимальний бал за усі завдання — 15 балів): 0 балів, «не задовільно» (відповідь не містить посилання на відповідний нормативно-правовий акт і має грубі помилки (відсутня логіка відповіді на завдання) або відповідь на завдання відсутня); 1 бал, «задовільно» (вирішення задачі з грубими помилками або вирішення задачі без обґрунтування); 3 бали, «добре» (відповідь на задачу має незначні неточності, але на логіку відповіді це суттєво не впливає); 5 балів, «відмінно» (студент повністю правильно виконав завдання, задача має обґрунтовану відповідь з посиланням на чинне законодавство України).

Виступи на практичному занятті: активна участь у проведенні заняття, надання повної і аргументованої, логічно викладеної і цікавої доповіді, відповіді; висловлення власної позиції з дискусійних питань або повністю правильно вирішення завдань з відповідним обґрунтуванням у поєднанні зі слухними доповненнями відповідей інших студентів — 9-10 балів («відмінно»);

активна участь у проведенні заняття, надання правильних відповідей або правильне вирішення завдань з незначними неточностями, порушеннями логіки викладення відповіді чи обґрунтування при вирішенні задачі або вдале доповнення відповіді співрозмовника — 7-8 балів («добре»); надання відповідей з чисельними значними похибками або вирішення задачі з грубими помилками, вирішення задачі без обґрунтування — 5-6 балів («задовільно»);

Перевірка домашньої контрольної роботи правильність її виконання: 60 балів, «відмінно» (за допомогою чинного законодавства студент правильно виконав усі завдання по темам, правильно розв'язав задачі з відповідним обґрунтуванням своєї відповіді); 50 балів, «добре» (при вирішенні завдання студент допустив незначне порушення логіки розв'язання вправ); 40 балів, «задовільно» (студент вирішив роботу з чисельними грубими помилками або відповідь не містить посилань на нормативно-правовий акт, або завдання не містить обґрунтованої відповіді або виконані не всі завдання).

Індивідуальне семестрове завдання – Реферат: максимальний бал: 15, кількість балів залежить від якості написання реферату, відповідності обраної теми тексту реферату, відповідність структурі реферату, самостійно проаналізований і узагальнений матеріал з використанням наукової літератури та нормативно-правових актів, з формулюванням власних висновків і пропозицій.

Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:

<i>Кількість балів</i>	<i>Оцінка</i>
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно
Не виконані умови допуску	Не допущено

8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставити питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На практичному занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання.

Дистанційне навчання

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

Робочу програму навчальної дисципліни (Силабус):

Складено ст. викладач Новошицька В.І., викладач Кудерська І.О., викладач Куляша М.В., викладач Боднарчук І.О.

Ухвалено кафедрою інформаційного, господарського та адміністративного права (протокол № 16 від «01» червня 2023 р.)

Погоджено Методичною радою університету (протокол № 8 від «08» червня 2023 р.)

Практичні заняття та завдання для самостійної роботи для студентів
Тема 1. Передумови виникнення, ознаки та функції держави. Громадянське суспільство та правова держава..

Завдання для поточного контролю:

1. Питання для обговорення на практичному занятті:

- 1.1. Поняття та ознаки держави.
- 1.2. Теорії походження держави.
- 1.3. Функції держави.
- 1.4. Форма правління.
- 1.5. Форма державного устрою.
- 1.6. Форма державного режиму.
- 1.7. Внутрішній та зовнішній суверенітет держави.
- 1.8. Поняття та ознаки правової держави.
- 1.9. Поняття та ознаки громадянського суспільства.

2. Завдання для самостійної роботи.

2.1. Розробіть презентацію "Загальна характеристика форми держави: форма правління, форма державного устрою, форма державного режиму" на 5-7 слайдів (без урахування титульної сторінки та останньої сторінки, де треба зазначити які джерела були використані в ході підготовки презентації) та охарактеризуйте будь-яку одну з держав світу на свій вибір. Презентуйте виконане завдання аудиторії на практичному занятті, супроводжуючи доповіддю.

2.2. Підготуйте доповідь на 3-5 хвилин на тему «Юридична природа Європейського Союзу».

2.3. Підготуйте доповідь на 3-5 хвилин на тему «Напівпрезидентська форма правління в Україні».

2.4. Вирішіть тестові завдання за темою практичного заняття:

1. До території держави належить:

- а) надра;
- б) повітряний простір;
- в) водний простір;
- г) усі відповіді правильні.

2. Внутрішній суверенітет характеризується:

- а) верховенство й повнота державної влади;
- б) недоторканність кордонів держави;
- в) невтручання в зовнішні справи держави;
- г) наявність посади президента.

3. Зовнішній суверенітет характеризується:

- а) недоторканність кордонів держави;
- б) верховенство й повнота державної влади;
- в) виключне право держави на застосування примусу;
- г) виключне право держави на створення правових норм.

4. Держава – це:

а) структурована сукупність всіх політичних явищ і процесів, що існують на певній території;
б) система органів влади, що має ознаки суверенітету та здійснює організацію населення на певній території за допомогою примусу;

в) суверенна політико-територіальна організація публічної влади, певних соціальних сил (класів, груп, всього народу), що має апарат управління і примусу, робить свої веління загальнообов'язковими та вирішує як класові, так і загальносоціальні завдання;

г) упорядкована на засадах права система всіх політичних явищ, що функціонують і взаємодіють у суспільстві з метою завоювання, утримання або участі у політичній владі, механізм організації і функціонування політичної влади.

5. Первинний виробничий, соціальний і етнічний колектив людей в докласовому суспільстві, який засновується і існує, як правило, на кровно-родинних зв'язках – це:

- а) фратрія;
- б) первісне плем'я;
- в) рід;
- г) сім'я.

6. Різновид соціальних норм, що є правилами поведінки, які регулюють відносини між людьми на основі їх релігійних уявлень – це:
- норми первісної моралі;
  - ритуали і обряди;
  - звичай;
  - релігійні норми.
7. Верховенство, повнота, незалежність, загальність і виключність влади держави – це:
- державна правосуб'єктність;
  - державний суверенітет;
  - державний нейтралітет;
  - народний суверенітет.
8. Елементами форми держави є:
- форма державного механізму, форма територіального устрою, форма державно-правового режиму;
  - форма правління, форма територіального устрою, форма державно-правового режиму;
  - форма соціальної системи, форма територіального устрою, форма державно-правового режиму;
  - вірна відповідь відсутня.
9. Держава, в якій правління здійснюється народом – це:
- аристократія;
  - тимократія;
  - тиранія;
  - демократія.
10. Внутрішня структура держави, спосіб її територіального поділу та порядок взаємодії держави з її частинами – це:
- форма правління;
  - форма держави;
  - форма державного устрою;
  - державно-правовий режим.

Тема 2.1. Правовий статус особи, співвідношення понять «права», «свободи» та «обов'язки».

Завдання для поточного контролю:

1. Питання для обговорення на практичному занятті:

- Правовий статус особи як система гарантованих державою прав, свобод, обов'язків та відповідальності.
- Терміни «людина» та «громадянин» у контексті визначення правового статусу суб'єкта.
- Основні ідеї, «підвалини» правового статусу особи.
- Поняття «правосуб'єктність», «правоздатність» та «дієздатність».
- Правовідносини як різновид суспільних відносин.
- Сутність прав, свобод та обов'язків як невід'ємних складових правового статусу, співвідношення між поняттями.

2. Завдання для самостійної роботи.

- Чому правовідносини називають "життям" права?
- Назвіть базові права людини, які їй належать від народження.
- Користуючись Конституцією, заповнити таблицю, вписавши статті, які регулюють наступні групи основних прав:

громадянські	політичні	економічні	соціальні	екологічні	сімейні	культурні

4. Охарактеризувати один з правових статусів особи: громадянин, іноземець, біженець, особа без громадянства, тимчасовий внутрішній переселенець.

5. Підготувати поради – рекомендації виборцям, які братимуть участь у голосуванні вперше. На що слід звертати особливу увагу під час голосування?

Тема 3. Основи публічного (конституційного, кримінального, адміністративного) права.

Завдання для поточного контролю:

1. Питання для обговорення на практичному занятті:

- 1.1. Характеристика конституційного, адміністративного та кримінального права як галузей права України.
- 1.2. Конституція України як основний закон держави.
- 1.3. Види прав людини і громадянина.
- 1.4. Невідчужуваність та непорушність прав. Громадянство.
- 1.5. Форми народовладдя в Україні.
- 1.6. Кодекс України про адміністративні правопорушення (КУпАП).
- 1.7. Адміністративне правопорушення, його складові.
- 1.8. Адміністративні стягнення: поняття, види. Адміністративна відповідальність.
- 1.9. Кримінальний кодекс України (ККУ).
- 1.10. Злочин: поняття, ознаки, види. Склад злочину; вина, форми вини.

2. Завдання для самостійної роботи.

2.1. Необхідно вміти пояснити:

- значення Конституції України серед інших нормативно-правових актів,
- види конституційних прав та обов'язків людини і громадянина
- відмежування адміністративного права від інших галузей права
- складові адміністративного правопорушення та види адміністративних стягнень
- поняття адміністративної процедури та адміністративної послуги
- основоположні поняття кримінального права такі як «склад злочину», «форма вини»,

«види покарань за злочин» тощо

яка саме відмінність між такими поняттями, як:

- писана конституція - неписана конституція;
- гнучка конституція - жорстка конституція;
- адміністративна відповідальність - адміністративне стягнення;
- адміністративний проступок – злочин

2.2. Прокоментуйте з посиланням на кримінальне законодавство:

«Група студентів з 5 осіб вирішила створити власну ІТ компанію. Для отримання швидкого стартового капіталу ними було створено та розповсюджено ПО для автоматизації роботи підприємств, яке: збирало конфіденційну інформацію, за нерозголошення якої в подальшому вимагали кошти шляхом надсилання листів з погрозами; надавало доступ до приватних комп'ютерних систем співробітників та/або блокувало їх роботу до введення коду, тобто містило віруси, прогами-вимагачі та шпигунські прогами. Код, так званий «викуп» можна було отримати після оплати коштів на надісланий зловмисниками рахунок. Загалом постраждалим було завдано збитків на 150 млн. доларів США.»

Напишіть склад злочину (злочинів):

Суб'єкт злочину	Суб'єктивна сторона	Об'єкт злочину	Об'єктивна сторона

2.3. Вирішіть тестові завдання за темою практичного заняття:

1) Конституційне право України

а) зосереджує свою увагу на основах конституційного ладу країни; представляє собою сукупність юридичних норм, затверджених вищим органом державної влади, що встановлюють принципи відповідальності, а також суспільно небезпечні діяння які визнаються злочинами і яким покаранням підлягають особи, винні в їхньому здійсненні

б) зосереджує свою увагу на основах конституційного ладу країни; основах правового статусу людини і громадянина; основах правосуддя; основах територіального устрою України та порядку організації і діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування

в) зосереджує свою увагу на основах конституційного ладу країни; регулює суспільні відносини управлінського характеру, які виникають у процесі публічного управління економікою, соціально-культурною та адміністративнополітичною сферами життя, а також у ході забезпечення реалізації та захисту прав, свобод та інтересів громадян та юридичних осіб

2) Кримінальне право

а) галузь права, що зосереджує свою увагу на основах конституційного ладу країни; представляє собою сукупність юридичних норм, затверджених вищим органом державної влади, що встановлюють принципи відповідальності, а також суспільно небезпечні діяння які визнаються злочинами і яким покаранням підлягають особи, винні в їхньому здійсненні

б) галузь права, що представляє собою сукупність юридичних норм щодо основ правосуддя; основ територіального устрою України та порядку організації і діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування

в) галузь права, що представляє собою сукупність юридичних норм, затверджених вищим органом державної влади, що встановлюють принципи кримінальної відповідальності, а також визначають, які суспільно небезпечні діяння визнаються злочинами і яким покаранням підлягають особи, винні в їхньому здійсненні

г) зосереджує свою увагу на основах конституційного ладу країни; регулює суспільні відносини управлінського характеру, які виникають у процесі публічного управління економікою, соціально-культурною та адміністративнополітичною сферами життя, а також у ході забезпечення реалізації та захисту прав, свобод та інтересів громадян та юридичних осіб

3) Адміністративне право України

а) галузь права, що регулює суспільні відносини управлінського характеру, які виникають у процесі публічного управління економікою, соціально-культурною та адміністративнополітичною сферами життя, а також у ході забезпечення реалізації та захисту прав, свобод та інтересів громадян та юридичних осіб органами виконавчої влади та місцевого самоврядування

б) галузь права, що зосереджує свою увагу на основах конституційного ладу країни; представляє собою сукупність юридичних норм, затверджених вищим органом державної влади, що встановлюють принципи відповідальності, а також суспільно небезпечні діяння які визнаються злочинами і яким покаранням підлягають особи, винні в їхньому здійсненні

галузь права, що представляє собою сукупність юридичних норм щодо основ правосуддя; основ територіального устрою України та порядку організації і діяльності органів державної влади і місцевого самоврядування

в) галузь права, що представляє собою сукупність юридичних норм, затверджених вищим органом державної влади, що встановлюють принципи кримінальної відповідальності, а також визначають, які суспільно небезпечні діяння визнаються злочинами і яким покаранням підлягають особи, винні в їхньому здійсненні

4) Відносини між державними органами, які підпорядковані один одному:

а) Міністерство юстиції України - Міністерство внутрішніх справ України

б) Кабінет Міністрів України - Міністерство освіти і науки України

в) Міністерство освіти і науки України - КПП ім. Ігоря Сікорського

5) Відносини між державними органами та установами, організаціями, які їм підпорядковані

а) Міністерство юстиції України - Міністерство внутрішніх справ України

б) Кабінет Міністрів України - Міністерство освіти і науки України

в) Міністерство освіти і науки України - КПП ім. Ігоря Сікорського

6) Хто може призначити позачергові вибори народних депутатів України?

а) Голова Верховної Ради України

б) Президент України

в) Всеукраїнський референдум

г) Прем'єр міністр

7) Міністерству цифрової трансформації України підпорядковано

а) Державна служба України з питань праці

б) Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України

в) Державне агентство інфраструктурних проектів України

8) Вік, з якого може наставати адміністративна відповідальність

а) 14

б) 16

в) 18

9) Писана конституція

а) єдиний нормативний акт, прийнятий у суворо встановленому порядку, має чітку внутрішню структуру

б) декілька документів, прийнятих у різний час і в різному порядку, але за своїм змістом вважаються конституцією держави

в) прийнята загальноновизнаними демократичними засобами

г) підготовлена і введена в дію одноособовим актом монарха або метрополією своїй колишній колонії

10) Економічні права

а) можливості людини і громадянина брати участь у громадському і державному житті, вносить пропозиції про поліпшення роботи державних органів, їх службових осіб і об'єднань

громадян, критикувати недоліки в роботі, безпосередньо приймати участь в різних об'єднаннях громадян

б) можливості людей, що характеризують їх фізичне і біологічне існування, задоволення матеріальних, духовних та деяких інших потреб

в) можливості людини і громадянина, які характеризують їх участь у виробництві матеріальних благ

Тема 4. Основи приватного (цивільного, господарського, трудового) права

Завдання для поточного контролю:

1. Питання для обговорення на практичному занятті:

- 1.1. Загальна характеристика цивільного права України. Цивільно-правові відносини.
- 1.2. Особисті немайнові права, що забезпечують природне існування і соціальне буття фізичної особи.
- 1.3. Поняття та види договірних зобов'язань.
- 1.4. Цивільно-правова відповідальність.
- 1.5. Право на підприємницьку діяльність. Поняття та сутність господарських правовідносин.
- 1.6. Підприємницька діяльність, суб'єкти підприємницької діяльності.
- 1.7. Право на працю.
- 1.8. Загальний порядок укладання трудового договору. Трудовий договір, трудова угода, трудовий контракт: порівняльна характеристика.
- 1.9. Підстави припинення трудового договору.
- 1.10. Робочий час і час відпочинку за чинним законодавством про працю України.
- 1.11. Дисциплінарна і матеріальна відповідальність.

2. Завдання для самостійної роботи.

- 2.1. Необхідно вміти пояснити:
  - «цивільне право як галузь права», предмет цивільно-правового регулювання,
  - принципи цивільного права, метод цивільно-правового регулювання,
  - учасники цивільних відносин,
  - способи захисту цивільних прав,
  - види цивільних правовідносин,
  - основні права, що передбачені Цивільним кодексом України,
  - особисті немайнові відносини, пов'язані з майновими,
  - особисті немайнові відносини, не пов'язані з майновими,
  - особисті немайнові права, що забезпечують природне існування фізичної особи,
  - особисті немайнові права, що забезпечують соціальне буття фізичної особи,
  - поняття зобов'язання, його ознаки, зміст, підстави виникнення зобов'язань, види зобов'язань,
    - поняття «договір», особливості «договірного права», зміст договору, істотні умови, види цивільно-правових договорів,
    - поняття господарська діяльність, її ознаки, види
    - поняття підприємництва, принципи підприємницької діяльності
    - поняття господарських відносин, ознаки господарських відносин, їх класифікацію
    - поняття підприємство, фізична особа і ФОП відмінності
    - поняття юридичної особи, ознаки юридичної особи, види, правоздатність ю.о., дієздатність ю.о.
      - акціонерне товариство, товариство з обмеженою відповідальністю: характеристики, відмінності, права, правове регулювання
      - право на працю
      - трудове право як галузь права
      - процедуру укладання трудового договору;
      - основні та додаткові умови трудового договору;
      - види трудового договору;
      - підстави припинення трудових відносин;
      - види робочого часу та часу відпочинку;
      - підстави притягнення сторін трудового договору до дисциплінарної та матеріальної відповідальності.

яка саме відмінність між такими поняттями, як:

- публічне право – приватне право,
- цивільна дієздатність - цивільна правоздатність,
- фізична особа - юридична особа;
- речі – майно,
- рухомі речі – нерухомі речі,
- подільні речі – неподільні речі,
- індивідуально визначені речі - такі, що визначаються родовими ознаками
- споживні речі та неспоживні речі,
- головні та приналежні речі,
- речові права і права, що виникають із зобов'язань,
- частка в статутному капіталі – майновий комплекс/підприємство
- солідарна відповідальність – субсидіарна відповідальність
- форс мажор – поважні причини
- робітник - працівник;
- документи, які подаються при працевлаштуванні - документи, які пред'являються при працевлаштуванні;
- скорочений робочий час - неповний робочий час; реалізація права на відпустку-види відпусток

2.2. Підготуйте розгляд практичної ситуації з посиланням на законодавство. *Прокоментуйте з посиланням на законодавство. Кваліфікуйте дії осіб. Визначте правопорушення. Визначте можливі способи захисту, застосування відповідальності, в тому числі і цивільної відповідальності.* Блогер на своєму YouTube каналі розмістив відеоролик відзнятий ним в магазині. На такому відеоролику була відзнята продавчиня над якою блогер насміхався, зокрема над її розумовими здібностями та вагітністю. Також було «перекручено» назву магазину на нецензурну та таку що погіршувала репутацію магазину. На ролик видно блогера та те як він висловлює нецензурною лайкою своє відношення до магазину та вагітної продавчині. Після перегляду вказаного відео ролику стан здоров'я продавчині різко погіршився, вона звернулася до медичного закладу з загрозою викидня. Впродовж перебування продавчині в стаціонарі в медичному закладі її звільнили за рішенням адміністрації магазину.

2.3. Підготуйте розгляд практичної ситуації з посиланням на законодавство. Підрядник В. порушив умови договору, не виконав ТЗ, що спричинило істотні недоліки в роботі. *Яким правом наділено Замовника відповідно до Цивільного кодексу України?*

2.4. Підготуйте розгляд практичної ситуації з посиланням на законодавство. Коли ви зустрілись з подругою, вона поділилась з вами своїми переживаннями та звернулась за допомогою. Впродовж 3 років вона працює за строковим контрактом, який закінчується через місяць. Вона дізналась, що вагітна. Отже, після закінчення строку контракту вона фактично залишається безробітною, адже на роботу вагітною на її думку її ніхто не візьме. Відповідно заробітної плати не буде і виплату по «декретній» відпустці вона не отримає. За що жити і як далі бути не знає. *Які питання вам необхідно з'ясувати додатково для того, щоб дати їй відповідь? Сформулюйте пораду (=правову консультацію) вашій подрузі на підставі тих відомостей, які у вас є, з посиланням на законодавство, максимально визначивши правові норми якими можливе врегулювання ситуації*

2.5. Вирішіть тестові завдання за темою практичного заняття.

1) Фізична особа:

- а) має повну цивільну правоздатність, має право на здійснення підприємницької діяльності
- б) має повну цивільну деліктоздатність, має право на здійснення підприємницької діяльності
- в) має повну цивільну дієздатність, має право на здійснення підприємницької діяльності

2) Фізична особа — підприємець:

а) відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою та особистою діяльністю, усім своїм майном, крім того, на яке не може бути звернено стягнення

б) відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном, крім того, на яке не може бути звернено стягнення

в) відповідає за зобов'язаннями, пов'язаними з підприємницькою діяльністю, усім своїм майном та майном своєї сім'ї, крім того, на яке не може бути звернено стягнення

3) Юридичними особами:

а) визнаються організації, створені і зареєстровані у встановленому законом порядку які мають відокремлене майно, можуть від свого імені набувати майнових та особистих немайнових прав і нести обов'язки, бути позивачами і відповідачами в суді, арбітражі або третейському суді

б) визнаються організації, створені і зареєстровані у встановленому законом порядку які мають відокремлене майно, можуть від свого імені набувати майнових та особистих немайнових прав і нести обов'язки, бути позивачами і відповідачами в суді, арбітражі або третейському суді, виступають у зобов'язаннях засновників гарантами

в) визнаються організації, створені і зареєстровані у встановленому законом порядку які мають відокремлене майно, можуть від свого імені набувати майнових та особистих немайнових прав і нести обов'язки, несуть відповідальність за дії засновників, можуть бути позивачами і відповідачами в суді, арбітражі або третейському суді

4) Організаційна єдність юридичної особи:

а) майно колективних утворень, належить їм на праві власності. Правовою формою майнового відокремлення державного підприємства є право повного господарського відання належним йому майном.

б) інші особи можуть діяти від імені юридичної особи тільки за її згодою, наприклад, за довіреністю. Для індивідуалізації юридичної особи вона повинна мати власне найменування, яке вказує на її організаційно-правову форму

в) юридична особа — це не окремий громадянин, а колективне утворення з внутрішньою структурою і функціональною диференціацією.

г) юридична особа — це окремий громадянин, а колективне утворення з внутрішньою структурою і функціональною диференціацією.

5) Чи несе відповідальність за зобов'язаннями учасників товариство з обмеженою відповідальністю?

а) товариство повинно обов'язково нести самостійну майнову відповідальність за своїми зобов'язаннями в межах закріпленого за ним майна

б) товариство має право захищати свої права і відповідати за взяті зобов'язання.

в) товариство не відповідає за зобов'язаннями своїх учасників

г) товариство відповідає за зобов'язаннями своїх учасників

6) Мінімально допустима кількість учасників товариства з обмеженою відповідальністю:

а) 1

б) 10

в) 2

г) від 2х

7) Корпоративний договір – це:

а) договір, за яким засновники товариства зобов'язуються реалізовувати права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації, є безвідплатним і вчиняється в усній формі

б) договір, за яким учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації, є безвідплатним і вчиняється в усній формі

в) договір, за яким учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації (далі - корпоративний договір), є безвідплатним і вчиняється в письмовій формі

г) договір, за яким учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації, є оплатним і вчиняється в письмовій формі

8) Установчим документом товариства з обмеженою відповідальністю є:

а) устав

б) договір

в) статут

9) Робота не обумовлена трудовим договором:

а) роботодавець має право вимагати від працівника виконання роботи, не обумовленої трудовим договором

б) роботодавець не має права вимагати від працівника виконання роботи, обумовленої трудовим договором

в) роботодавець не має права вимагати від працівника виконання роботи, не обумовленої трудовим договором

Тема 5. Сталий розвиток суспільства як глобальний виклик XXI століття

Завдання для поточного контролю:

1. Питання для обговорення на практичному занятті:

- 1.1. Поняття сталого розвитку.
- 1.2. Передумови виникнення ідей сталого розвитку.
- 1.3. Принципи концепції сталого розвитку.
- 1.4. Поняття глобалізації.
- 1.5. Позитивні та негативні наслідки глобалізації.
- 1.6. Поняття та класифікація глобальних проблем.
- 1.7. Цілі сталого розвитку до 2030 року.
- 1.8. Етапи взаємодії людини і довкілля.
- 1.9. Нормативно-правова база, що забезпечує реалізацію ідей сталого розвитку в Україні.

2. Завдання для самостійної роботи.

1.1. Розробіть презентацію на 5-7 слайдів (без урахування титульної сторінки та останньої сторінки, де треба зазначити які джерела були використані в ході підготовки презентації) та охарактеризуйте одну з цілей сталого розвитку:

- 1) подолання бідності;
- 2) подолання голоду, досягнення продовольчої безпеки, поліпшення харчування і сприяння сталому розвитку сільського господарства;
- 3) забезпечення здорового способу життя та сприяння благополуччю для всіх у будь-якому віці;
- 4) забезпечення всеохоплюючої і справедливої якісної освіти та заохочення можливості навчання впродовж усього життя для всіх;
- 5) забезпечення гендерної рівності, розширення прав і можливостей усіх жінок та дівчат;
- 6) забезпечення доступності та сталого управління водними ресурсами та санітарією;
- 7) забезпечення доступу до недорогих, надійних, стійких і сучасних джерел енергії для всіх;
- 8) сприяння поступальному, всеохоплюючому та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній праці для всіх;
- 9) створення стійкої інфраструктури, сприяння всеохоплюючій і сталій індустріалізації та інноваціям;
- 10) скорочення нерівності;
- 11) забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;
- 12) забезпечення переходу до раціональних моделей споживання і виробництва;
- 13) вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та її наслідками;
- 14) збереження та раціональне використання океанів, морів і морських ресурсів в інтересах сталого розвитку;
- 15) захист та відновлення екосистем суші та сприяння їх раціональному використанню, раціональне лісокористування, боротьба з опустелюванням, припинення і повернення назад (розвертання) процесу деградації земель та зупинка процесу втрати біорізноманіття;
- 16) сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях;
- 17) зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

На практичному презентуйте результати своєї роботи, супроводжуючи доповіддю (до 5 хв.).

2.2. Вирішіть тестові завдання за темою практичного заняття:

1. Об'єктивний процес усе більш тісного зближення, взаємодії, взаємозалежності різних країн і народів світу, перш за все, у економічній сфері, але також у сферах інформації, культури, технологій, управління - це:

- а) глобалізація;
- б) гармонізація;
- в) імплементація;
- г) кодифікація.

2. Розвиток, що відповідає потребам сучасності, не впливаючи на здатність майбутніх поколінь задовольняти свої власні потреби – це:

- а) соціальний розвиток;
- б) сталий розвиток;
- в) суспільний розвиток;

- г) правовий розвиток.
3. При розрахунку індексу людського розвитку не враховується такий показник:
- а) рівень життя;
  - б) рівень освіти;
  - в) стан здоров'я;
  - г) стан навколишнього природного середовища.
4. Генеральною метою стратегії сталого розвитку є:
- а) збереження людства;
  - б) подолання голоду;
  - в) подолання бідності;
  - г) досягнення миру.
5. До глобальних проблем, як до головних чинників, що створюють серйозну загрозу сталому розвитку народів, разом з економічними та екологічними, відносять такі:
- а) недостатнє харчування;
  - б) іноземна окупація;
  - в) збройні конфлікти;
  - г) тероризм;
  - д) всі відповіді правильні.

Тема 6. Реалізація прав людини як невід'ємний фактор суспільного прогресу

Завдання для поточного контролю:

1. Питання для обговорення на практичному занятті:

- 1.1. Поняття людського розвитку, методи його вимірювання.
- 1.2. Поняття «суспільний прогрес» та його сутність.
- 1.3. Рівень життя і людський розвиток.
- 1.4. Залежність рівня життя суспільства від можливості людини реалізувати свої права та свободи.
- 1.5. Національні та міжнародні механізми забезпечення прав людини.
- 1.6. Правосвідомість у соціально-політичному розвитку людини: поняття, структура, види.

2. Завдання для самостійної роботи.

- 1. Чому ООН опікується питаннями людського розвитку?
- 2. У чому полягає актуальність проблеми бідності та соціальної нерівності і яким чином це відображається на правореалізації для населення?
- 3. Охарактеризуйте значення людського розвитку як складової сталого розвитку суспільства.
- 4. Підготувати доповідь – презентацію «Механізми захисту прав людини» на одну з тем:
  - захист прав людини Комітетом ООН з прав людини;
  - захист прав людини, що здійснюється Радою Європи;
  - захист прав людини у Лізі арабських держав;
  - захист прав людини в Організації ісламського співробітництва;
  - міжамериканський досвід захисту прав людини;
  - захист прав людини в Асоціації держав Південно-Східної Азії.

Тема 7. Інститут прав людини в контексті переходу на засади сталого розвитку

Завдання для поточного контролю:

1. Питання для обговорення на практичному занятті:

- 1. Сучасні проблеми розвитку прав людини у контексті глобалізації та юридичне забезпечення цілей розвитку тисячоліття у сферах:
  - 1.1. подолання бідності;
  - 1.2. забезпечення якісної освіти впродовж життя;
  - 1.3. забезпечення ґендерної рівності, зменшення дитячої смертності;
  - 1.4. поліпшення здоров'я матерів;
  - 1.5. обмеження поширення ВІЛ/СНІДу та туберкульозу і започаткування тенденцій до скорочення їхніх масштабів;
  - 1.6. сталий розвиток довкілля.

2. Національні особливості переходу України на шлях сталого розвитку, зокрема –
  - 2.1. перехідний тип економіки;
  - 2.2. високоосвічене населення;
  - 2.3. сприятливе географічне розташування територій.

2. Завдання для самостійної роботи.

Кейс №1 Проаналізувавши проблеми та перспективи реалій українського суспільства, розробіть програму, яка передбачає ряд заходів щодо підвищення правової культури населення серед населення у вашому регіоні, наприклад, серед дітей (команда №1), серед підлітків (команда №2), серед молоді та студентства (команда №3), серед дорослих (команда №4), серед людей літнього віку (команда №5).

Врахуйте поточний стан правової культури, особливості цільової аудиторії, ефективність кампанії та методи вимірювання її результатів, промоцію у соціальних мережах.

Кейс №2 Робота в групах. Об'єднавшись у групи по 3-5 студентів, спільно поміркуйте над вашим посильним вкладом у вирішення сучасних проблем розвитку прав людини у контексті глобалізації, сформулювавши 5-7 основних тез, які варто втілити в життя найближчим часом. Після презентації власних результатів усіх груп, проведіть голосування в рамках якого підтримайте за одну з груп, висловивши аргументовану позицію вашого вибору, таким чином, визначивши групу-переможця, яка збрала найбільшу кількість голосів.

Теми рефератів

Тема 1. Міжнародно-правові акти у сфері захисту прав людини
Тема 2. Ідеї про взаємовідносини людини і держави у вченнях античних філософів (Солон, Платон, Арістотель, Цицерон та ін.)
Тема 3. Ідея природного права: історія та сучасність.
Тема 4. Ідеї прав людини і громадянина у вченнях філософів епохи Відродження та Просвітництва (Н. Макіавеллі, Ш. Монтеск'є, Дж. Локк, Ж.Ж. Руссо, Вольтер та інші)
Тема 5. Права людини в Конституції П. Орлика 1710 р.
Тема 6. Дискримінація за віком (ейджизм та янгжизм) на ринку праці: проблеми та шляхи подолання
Тема 7. Право людини на життя: зміст та проблеми правового забезпечення в Україні.
Тема 8. Права жінок і гендерна рівність в Україні та країнах Європейського Союзу.
Тема 9. Трудові права людини в Україні: зміст та засоби правового захисту
Тема 10. Право на свободу вираження поглядів за національним та міжнародним законодавством
Тема 11. Права людини у сфері захисту довкілля в Україні: стан та проблеми захисту.
Тема 12. Права дитини в Україні: нормативна регламентація та стан їх дотримання.
Тема 13. Право людини на прайвесі (приватне життя) та «суспільний інтерес»: співвідношення понять
Тема 14. Право на особисте та сімейне життя
Тема 15. Право на індивідуальність. Право на вільний вибір і зміну зовнішнього вигляду
Тема 16. Поняття правової таємниці. Види таємниць, що забезпечують приватне життя особи
Тема 17. Законодавчі обмеження щодо реалізації права на свободу пересування (на матеріалах практики Європейського суду з прав людини та рішень вітчизняних судів)
Тема 18. Право на таємницю кореспонденції, листування, телефонних розмов
Тема 19. Система прав людини у сфері охорони здоров'я
Тема 20. Право бути залишеним у спокої або право «бути забутим»
Тема 21. Судовий захист права на повагу до приватного життя
Тема 22. Права та свободи осіб з інвалідністю: міжнародні стандарти та законодавство України
Тема 23. Права ув'язнених осіб в Україні: нормативна регламентація та стан їх дотримання
Тема 24. Правовий статус споживача за законодавством України
Тема 25. Право на освіту в Україні: історія та сучасність
Тема 26. Форми реалізації конституційного права на житло в Україні
Тема 27. Правозахисний рух в Україні
Тема 28. Сучасна концепція прав людини та підходи до розуміння механізмів захисту прав людини
Тема 29. Судова система захисту конституційних прав і свобод в Україні
Тема 30. Роль міжнародних неурядових організацій у захисті прав людини